

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. אינה לשחיטה אלא לבסוף ... ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דשחט בה פורתא אסרה.....1
- ב. חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא.....2
- ג. גנב על פי שנים וטבח ומכר על פיהן ונמצאו זוממים משלמין הכל ... בטלה עדות שניה אחד מן הראשונים זוממין בטלה כל העדות שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה.....4
- ד. עד זומם ... למפרע הוא נפסל ... מההוא שעתא דאסהיד הוה ליה רשע והתורה אמרה אל תשת רשע עד.....6

דף עב.

א. אינה לשחיטה אלא לבסוף ... ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דשחט בה פורתא אסרה

כבר התבאר במסכת פסחים דף סג. שי"א¹ שהדבר ספק אם ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף או אינה אלא לבסוף, לפיכך במה שנאמר שהשוחט² את הפסח בזמנו והיה לו כזית חמץ³ ברשותו לוקה אם אחד שחט תחילת שחיטה, והיה לו או לבני החבורה חמץ, וקודם זמן סוף שחיטה נשרף החמץ, או בא אחר שאין לו חמץ וגמר השחיטה י"א שאין הראשון חייב משום לאו זה שהדבר ספק אם ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף או אינה אלא לבסוף,

¹ מנ"ח מצוה פט אות ט תלה דין זה במחלוקת בש"ס בכמה מקומות ועיקרה בחולין כט: דלר' יוחנן שם ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ולר"ל שם אינה לשחיטה אלא לבסוף והרמב"ם בפסולי המוקדשין פ"א הי"ח פסק כר' יוחנן שישנה לשחיטה וכו'. ועיין בלב אריה חולין שם וראש יוסף שם שתמהו שהרי הרמב"ם בטומאת אוכלין פ"י ה"ג פסק שרק מספק ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, ועיין בשו"ת אבני נזר יו"ד סימן כב אות יט ועיין במנחת חינוך מצוה קפו אות ג הביא מהפרי מגדים באורח חיים בפתיחה הכוללת הלכות שבת (ד"ה ידוע) דלהלכה הוזה ספק ולחומרא ולהכי פסול אבל אין חייב כרת התם וכן עיין אור שמח פסוהמ"ק שם שר"ל שגם שם דעת הרמב"ם מטעם ספק.

² רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק א הלכה ה, חינוך מצוה פט

³ ועיין במנ"ח פט אות ז שאפשר שעל תערובת חמץ או חמץ וקשה אינו עובר בלאו זה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

וי"א⁴ שחייב דודאי להלכה ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף. וי"א⁵ שודאי אינו חייב דאינה לשחיטה אלא לבסוף

גם למי שמחייב בהנ"ל משום⁶ ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, מ"מ אם אחד שחט רק מיעוט על החמץ ואחר כך מתה פשיטא שאינו חייב, דאיגלאי מילתא למפרע דלאו שחיטה היא כלל.

ב. חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא

כבר התבאר לעיל דף ע: שחולין שנשחטו בעזרה כבר התבאר במסכת קידושין דף נח. שיי"א⁷ שהאיסור מן התורה, שנאמר (דברים יב פסוק כא) **פִּי יִרְחַק מִמֶּךָּ הַמִּקְוֶה אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְגו' וְזָבַחְתָּ מִבֶּקְרֶךָ וּמִצֹּאֲנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן ה' לְךָ וְגו' וְאָכַלְתָּ בְשַׂעֲרֶיךָ, מה שאתה זובח בריחוק מקום חוץ למקדש – אתה אוכל, ואי אתה אוכל מה שאתה זובח במקום קרוב, פרט לחולין שנשחטו בעזרה.**

ואיסור הנאה למדים מהכתוב (שמות כב פסוק ל) **וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלֹכֶנּוּ אֹתוֹ לְאִסּוּר בֶּשֶׂר הַיּוֹצֵא חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ, שְׁאוֹתוֹ אֵתָה מְשַׁלֵּיךְ לְכָלֵב וְאֵי אֵתָה מְשַׁלֵּיךְ לְכָלֵב חוּלִין שֶׁנִּשְׁחָטוּ בְּעִזְרָה, שְׁנֹאסְרוּ עַל יְדֵי כְּנִיסַת מַחֲצֵה וְאִסּוּרִים אֵף בְּהִנָּאָה⁸. ויש אומרים שאין איסור הנאתם מן**

⁴ בכסף משנה כתב שפסק בר' יוחנן בחולין ועיין בתשובות חדשות לרע"א י"ד (דפוס ירושלים) סימן ב ד"ה תנו ובסימן ג ד"ה גם צריך ובשו"ת אגרות משה יו"ד א סימן ז ד"ה ויותר ראייה.

⁵ כך פסק באו"ז ריש חולין פסק שאין לשחיטה אלא לבסוף. וכן פסק ביש"ש.

⁶ מנ"ח קפו אות ג

⁷ כסף משנה בדעת הרמב"ם, רש"י פסחים עיין אור שמח שם ב רא"ש חולין פ"ו סי' יז, שמ"ק ב"ק עב א בשם הר"מ בפרטיו; מהר"ם חלאווה פסחים כג ב ד"ה מכדי בד' הרי"ף שהביא דברי חזקיה לפי שהלכה כמותו, וכ"נ ד' היראים השלם סי' קת.

⁸ והוצרכו ללימוד זה לאסורם בהנאה, אפילו לדעת הסוברים שכל מקום שנאמר לא יאכל, לא תאכל ולא תאכלו, אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה כמשמע, לפי שבחולין שנשחטו בעזרה לא נאמר לאו מפורש באכילה ע"י פסחים כב. ורש"י ד"ה ור"מ. ועי' גליון הש"ס לרעק"א שם ובהקדמתו לדו"ח, וצל"ח שם כב ב, ואמרי בינה בשר בחלב סי' א, ושעה"מ שחיטה שם, ושו"ת בית הלוי ח"א סי' ל אות ח ועוד, בטעם שלא למדו איסור אכילה מלא תאכל כל תועבה, ועי' נוב"ת יו"ד סי' ט ובית אפרים יו"ד סי' לט ומצפה איתן קדושין נז ב ועוד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

התורה אלא מדרבנן⁹. אבל באכילה אסורים מן התורה¹⁰, וי"א¹¹ שאף איסור אכילתם אינו מן התורה. וי"א¹² שאף מדרבנן לא אסרו אלא באכילה ולא בהנאה.

לפיכך הגונב שור או שה ושחטו בעזרה לדעה השניה משלם תשלומי ארבעה וחמשה, אף על פי שחולין שנשחטו בעזרה אסורין בהנאה הואיל ואיסורן מדבריהם¹³, הרי זה חייב לשלם תשלומי ארבעה וחמשה. ולדיעה הראשונה אם שחטו כלו בעזרה פטור.

האוכל בזית מבשר חולין שנשחטו בעזרה, מכים אותו מכת מרדות¹⁴, וכן אינו לוקה מן התורה, לפי שלא נאמר בו לאו¹⁵, אבל מכין אותו מכת מרדות¹⁶.

⁹ שגזרו בהם לפי שהרואה שנשחטו בפנים יאמר שקדשים הם, וכשיראה שאוכלים אותם בחוץ יבוא להתיר אכילת קדשים בחוץ, או שיאמר שקדשים שנפסלו לאחר שחיטה הם, שלא נזרק דמם, וכשיראה שנהנים מהם יבוא ליהנות מקרשים שלא נזרק דמם.

¹⁰ רמב"ם שחיטה פ"ב ה"ג דברי קבלה הן, ובמ"מ שם, ועי"ש בכ"מ שפי' בד' הרמב"ם שהוא מה"ת, ודברי קבלה היינו מסיני, ובלח"מ שם, אבל במאב"א פט"ז ה"ו ונגבה פ"ב ה"ח ובפדה"ש ב"ק פ"ז מ"ב מפורש שאסורים מדבריהם, וכ"כ הכ"מ לד' הרמב"ם חמין ומצה פ"א ה"ב ויש"ש חולין פ"ז ס' יח. ועי' שעה"מ חמין ומצה פ"א ה"ב, ותוס' רעק"א קדושין פ"ב אות לא, וצל"ח פסחים כג ב ועצמות יוסף קדושין שם ויד המלך ומרכה"מ שחיטה שם ועוד, בד' הרמב"ם. ועי' רש"י פסחים כב א ד"ה חולין, ותוס' ומהר"ם חלאווה שם בדעתו, ועי' שעה"מ חמין ומצה פ"א ה"ב בד' הרמב"ם, וכ"נ מהמאירי קדושין נז ב בשם יש פוסקים, ועי' קרן אורה נזיר שם, ושו"ת דברי אמת קונט' א סוס"י א, וחי' רעק"א חולין דרוש ט, ושו"ת בית הלוי שם, ואור שמח הל' שחיטה שם ועוד, בבאור שיטה זו.

¹¹ תוס' פסחים שם ונזיר שם ד"ה קסבר, ופי' הרא"ש שם, וכ"נ מרש"י קדושין שם ד"ה ובחולין, ועי' אור שמח שם, שרש"י פי' כן לפשטות הסוגיא, דלא כמ"ש בפסחים שם, ובשו"ת בית הלוי שם וס' ב אות ט שלד' רש"י איסור אכילתם מה"ת ואיסור שחיטתם והנאתם מדרבנן. ועי' פנ"י קדושין שם שדייק מחולין פה ב שאף איסור אכילתם מדרבנן.

¹² רמב"ן ור"ן וריטב"א קדושין שם, על הגמ' שם נט א שלמ"ד לאו דאורייתא המקדש בחולין שנשחטו בעזרה מקודשת, ובריטב"א שם שלפ"ז אין איסורו משום גזירה אלא משום קנס.

¹³ עיין פמ"ג בפתיחה לבב"ח אות ג' ד"ה חתיכה דבב"י ס' קי"א כתב דלרמב"ם אינו אסור באכילה אלא מדרבנן ובפ"ד משחיטה בכס"מ כתב דהוה דאורייתא ועיין עבד המלך ויקרא פ"ג פס' ב' או"ק ב' (דף כא ב') אי אסור מדאורייתא או מדרבנן

¹⁴ רמב"ם שם.

¹⁵ שאף למה שדרשו בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח במקום קרוב, אינו אלא לאו הבא מכלל עשה שאין לוקים עליו.

¹⁶ עי' תוס' פסחים כד ב ד"ה הכל, ובפנ"י ומל"מ שם שתמהו, ועי' שפת אמת שם שאין כונת התוס' למלקות אלא לאיסור, ובצל"ח שם שלמדים מק"ו מערלה שלוקה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

חולין שנשחטו בעזרה דינם שיקברו¹⁷, לפיכך אפרם אסור, כדין כל איסורי הנאה הנקברים. ואף שלא כדרך הנאתם, אסורים, כיון שלא למדו איסור הנאתם מלשון אכילה כשאר איסורי הנאה¹⁸.

אפילו שחט לרפואה או לאכילת עכו"ם או להאכיל לכלבים, אסורים. אבל הנוחר בעזרה, והמעקר, ועכו"ם ששחט, והשוחרט בהמה חיה ועוף הטמאים בעזרה הרי אלו כולן מותרין בהנייה וכן השוחט ונמצא טרפה¹⁹. וי"א²⁰ שבנמצא טריפה אסור בהנאה.

דף עב:

ג. גנב על פי שנים וטבח ומכר על פיהן ונמצאו זוממים משלמין הכל... בטלה עדות שניה אחד מן הראשונים זוממין בטלה כל העדות שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה

כבר התבאר לעיל דף ה. ששנים שהעידו באחד שחייב מנה לפלוני, ובאו שנים אחרים והזימום שאמרו באותו שעה שאתם אומרים שלוח עמנו הייתם, הרי זה פטור מלשלם שעדות הראשונים בטלה, שהתורה האמינה לעדים המזימים שאומרים עמנו הייתם, ואם כן מה שהעידו שזה לזה מזה ודאי שקר מעידים²¹.

¹⁷ רמב"ם שחיטה פ"ב ה"ב ופסולי המוקדשין פ"ט ה"א

¹⁸ ע"י תוס' פסחים שם בתי"ב, ושו"ת בית הלוי ח"א סי' לב אות ד בדעתם, וכ"כ לד' הרמב"ם שחיטה שם שכ' שאסורים בהנאה כבשר בחלב.

¹⁹ רמב"ם שם ופירשו שעה"מ שחיטה שם, וכ"כ במה"פ ירושלמי שם והמקנה קדושין שם שאפילו אם בכל מקום שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, בחולין בעזרה אין שמה שחיטה, לפי שנאמר בהם: וזבחת ואכלת, היינו שחיטה הראויה לאכילה ועיין חרעק"א חולין דרוש ט שהוא לפי שאין איסור חולין בעזרה חל על איסור טריפה

²⁰ מאירי קדושין בשם יש פוסקים. הואיל וברוב דברים הלכה ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה

²¹ והטעם שהאמינה התורה למזימים יותר מלמוזמים, משום דכיון שמעידין המזימין על גופן של העדים המוזמין, הן אינם נאמנים על עצמם לומר לא היינו עמכם כשם שאינם נאמנים לומר לא עשינו כך וכך, כגון אם באו שני עדים והעידו על שנים או אפילו על מאה שהרגו את הנפש או שחללו את השבת, מאמינים לעדים להרגם ואין מאמינים לאלו שאומרים שלא עשו כך וכך, דאדם קרוב אצל עצמו ואינו מעיד על עצמו, הכי נמי אין מאמינים לאלו שיאמרו לא היינו עמכם שמעידים על עצמם, אלא מאמינים למזימין המעידים על גופן ופטרינן אותו הפלוני. לשון הלבוש חו"מ לח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ולא עוד אלא שהעדים המוזמים חייבים לשלם לאותו פלוני כפי מה שחייבו, דכתיב (דברים יט פסוק יט) וְעִשְׂתֶּם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו, ורבתה התורה בפירוש שחייבים לשלם ממון שהיו רוצים לחייבו לשלם דכתיב (שם פסוק כא) יָד בְּיָד וְגו', לרבות דבר הניתן מיד ליד דהיינו תשלומין.

לפיכך שנים שהעידו בבת אחת על זה²² שגנב וטבח או מכר. והוזמו משלמין את הכל.

אך אם העידו שגנב ואחר כך העידו שטבח או מכר או להיפך פסולים הן מעת שהעידו על אותה עדות ראשונה²³, וא"כ כשהעידו עדות שניה פסולים היו.

העידו שנים שגנב והעידו שנים אחרים שטבח או מכר והוזמו אלו ואלו, הרי הראשונים משלמין תשלומי כפל ואחרונים משלמין שנים ושלושה.

הוזמו האחרונים בלבד הרי הגנב משלם תשלומי כפל והעדים האחרונים משלמין לגנב תשלומי ארבעה וחמשה.

הוזמו הראשונים בלבד, הרי הם משלמים תשלומי כפל. ועדות שניה בטלה ואינו חייב כלום²⁴.

נמצא אחד מן האחרונים זומם בטלה עדות שניה, נמצא אחד מן הראשונים זומם בטלה כל העדות, שאם אין גניבה אין הטביחה או המכירה מחייבתו לשלם כלום. ולפיכך אף אם חזרו והוזמו אחרונים אח"כ אין משלמין שהרי בטלה עדותן כבר, והוכחשו שכיון שלא גנב לא טבח²⁵. וי"א²⁶ שאם חזרו והוזמו האחרונים, משלמים שהכחשה תחילת הזמה.

²² רמב"ם הלכות עדות פרק כא הלכה ו

²³ דהא אמרינן דעד זומם למפרע הוא נפסל כמו שיבואר להלן. כס"מ שם

²⁴ כס"מ שם מרש"י וס"ל שאף הרמב"ם מודה בזה.

²⁵ כסף משנה שם וכרש"י

²⁶ בלחם משנה שם כתב על דברי הכס"מ, ואני תמה עליו דטעמו של רש"י ז"ל הוא משום דהוכחשו מתחלה ואפי' הוזמו אחר כך לא מהני דמפרש מתניתין אליבא דאביי דאית ליה הכחשה לאו תחלת הזמה אבל אנן דקי"ל כרבא וכדפסק רבינו לעיל דהכחשה תחילת הזמה אם הוזמו אחר כך ודאי דחייבין לשלם וכ"כ התוס' בפרק מרובה (דף ע"ג א) בד"ה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על הטביחה דלרבא אם הוזמו אחר כך חייבין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

**ד. עד זומם ... למפרע הוא נפסל ... מההוא שעתא דאסהיד
הוה ליה רשע והתורה אמרה אל תשת רשע עד**

עד זומם²⁷ פסול למפרע משעה שהעיד אותו עדות, כגון²⁸ אם העיד בניסן והזומם בתשרי על אותו עדות, כל מה שהעיד מניסן ואילך²⁹ פסול, שבשעה שהעיד רשע הוא והתורה אמרה (שמות כג פסוק א) אל תשת ידך עם רשע להית עד חמס ופסול הכל, ואף על פי שהזומם בעדות ממון³⁰ ושילם עכשיו מה שהזומם עליו, לא נתכשר למעלה, אלא משעה שישלם ויעשה תשובה.

לשלם ולכך רבינו לא כתב כדברי רש"י ז"ל מטעם דפסק כרבא ואית ליה דאם הזומם אח"כ חייבין לשלם ולכך לא כתב אלא כדין המשנה לבר.

²⁷ שו"ע ונו"כ חו"מ לד ח

²⁸ לבוש שם מהמור וכן בסמ"ע כ

²⁹ וכן מה שהעיד מקודם תכ"ד של עדות זה שהזומם עליו. כך מבואר בסוגי' דב"ק דף ע"ג ע"א. ועי' ברמב"ן פ' חזקת. אבל בשיטה מקובצת ב"ק שם הביא דעת הרבה ראשונים דדוקא אם הבי' עדיות הם של תובע ונתבע אחד. אבל בב' עדיות לבי' גברי עדות הראשון קיים. ומדברי מהרי"ט ח"א סי' קל"ח מבואר דאם תכ"ד של עדותו נפסל בעבירה עדותו בטל וצ"ע לדינא. ח"י רע"א שם

³⁰ קמ"ל דאע"פ דמתחילה לא עיוות אלא בדבר דיש לו תשלומין [וגם שילם לבסוף, אפ"ה נפסל, ק"ו אם עיוות מתחילה להעיד בדבר שאין לו תשלומין, כגון לגרום מיתה או מלקות לחבירו, דנפסל, ואף על פי שהזומם קודם שנהרג חבירו, מ"מ מחשבתו היתה לרעה בדבר שאין לו תשלומין. סמ"ע שם יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

